

Drukbezochte Koninginnenteeltdag 2016

Selecteren van bijen op varroatolerantie

Wietse Bruinsma

De zaal in Austerlitz zit met zo'n 170 personen dit jaar weer propvol. Er is een rijk geschakeerd programma gewijd aan de aanpak van selectie op varroa-tolerante bijen. Daarnaast komt koninginnenteelt voor de beginnende/kleine imker aan bod. Het programma van de Koninginnenteeltdag begint met een drieluik van Bijen@WUR over selectie op varroaresistentie.

Tjeerd Blacquièrè

De wintersterfte valt de laatste jaren wat lager uit. Komt dat doordat de imkers beter hebben leren bestrijden? In 2014-15 had 60% van de imkers helemaal geen sterfte, bij een landelijk gemiddelde van 9,6%. In 2009 plaatste Bijen@WUR een aantal volken in de Amsterdamse Waterleidingduinen en begon een onderzoek over varroaresistentie. Er kunnen diverse mechanismen in het spel zijn bij resistentie tegen varroa: hygiënisch gedrag: zichzelf dan wel wederzijds poetsen (*grooming*); kleine volksomvang; verminderde ontwikkelingstijd; verminderde reproductie van varroa. Niet alle mechanismen treden op één en dezelfde standplaats op.

Astrid Kruitwagen

Astrid Kruitwagen keek naar poetsgedrag van op *Varroa Sensitive Hygiene* (VSH) geselecteerde en van niet-geselecteerde bijen. Er zijn twee fasen: tijdens de reproductieve fase van de mijt in een broedcel wordt de aantasting door bijen herkend, die dan de broedcel leeghalen. In de foretische (bewegelijke) fase bevindt de mijt zich buiten de broedcel, op de raat of op bijen. Bijen halen dan mijten van zichzelf of van andere bijen weg (*grooming*). Helpt dit poetsgedrag bij het terugdringen van

varroa? Bij *Apis cerana* wel, maar bij de onderzochte Westerse honingbijen veel minder.

Delphine Panziera

Bestudeerde met name het effect van virussen, en dan vooral DWV. De belangrijkste conclusie is dat VSH afhangt van de aanwezigheid van virussen: de geur van broed met veel DWV verschilt van die van broed mét varroa maar zonder *Deformed Wing Virus* (DWV). Bijen kunnen dit verschil onderscheiden. Andere virussen zijn veel minder belangrijk. Reden voor haar om te spreken over *Virus Sensitive Hygiene*.

Tieme Wanders - Selectie op VSH bij Carnica, de één-dar techniek

Vier leden van de teeltgroep De Hoven zijn, in samenwerking met Arista Bee Research, bezig met versnelde selectie op VSH door kunstmatige inseminatie van moeren met sperma van slechts één dar. Van de aanvankelijk ca. 90 opgezette

volkjes zijn er uiteindelijk zo'n 50 geëvalueerd op VSH-gedrag. De volkjes met jonge moeren werden, zodra hun eigen broed uitliep, besmet met circa 100 mijten/volkje, verkregen met de poedersuikermethode. Van de beste volkjes zijn vier geselecteerd om te dienen als darrenvolk in 2016. Hierbij worden wederom jonge moeren met de één-dartechiek geïnsemineerd. Idealiter worden in 2017 de eerste 'echte' volken met op VSH geselecteerde bijen opgebouwd.

Henk Kok (De Duurzame Bij) - Varroa resultaten bij nateelt van zwarte bij van Texel op bevruchttingsstation Neeltje Jans

Op Texel bevinden zich redelijk raszuivere zwarte bijen. Verder is daar geconstateerd dat er een lagere wintersterfte (8%) optreedt dan elders. In het najaar van 2014 zijn drie volken geselecteerd die in 2015 als darrenvolken op het bevruchttingsstation Neeltje Jans zijn gebruikt. Van 41 volken is de mijtenval bemonsterd. Het resultaat was dat de zwarte bij en op

Ben Som de Cerff vertelt over koninginnenteelt. Foto Kees van Heemert

VSH geselecteerde Buckfastmoeren het redelijk goed deden, maar de Primorsky-bij tamelijk slecht. Er is een model gebouwd dat de groei van de mijtval goed beschrijft. In het voorjaar is de groei vaak exponentieel, in het najaar lineair of verlopend volgens een S-curve. Idealiter is er slechts een lineaire groei. Het onderzoek spitst zich nu toe op zwarte volken waarin de mijtval zo'n lineaire groeicurve vertoont.

Ben Som de Cerff - Koninginnenteelt voor de kleine imker, hoe doe je dat?

Iedere imker die "een draad door het oog van een naald kan steken" kan ook koninginnenteelt voor eigen behoefte bedrijven. Let wel: eigenlijk gaat het hier om vermeerdering van koninginnen, eerder dan koninginnenteelt, dus standbevruchting. Voor de kleine imker, dus. Er zijn een aantal succesfactoren:

- Sterk en goed gevoed pleegvolk. Te zwakke volken leiden tot een lage acceptatiegraad.
- Grote stuifmeelvoorraad en overschot aan jonge, goed doorvoede bijen.
- Larven gebruiken met een leeftijd tussen 0 en 36 uur. Onjuist overlarven leidt tot veel beschadigde larven.
- Starter/pleegvolk van twee bakken naar één bak terugbrengen.
- Na overlarven voeren met verdunde honing. Niet voeren leidt tot slecht gevoede larven.
- Tijdig opkooien, om inbouwen van doppen te vermijden.
- Moerrooster onder de bak van het pleegvolk plaatsen, tegen vervliegen van vreemde jonge moeren).

De door Ben Som de Cerff gepropageerde methode gebruikt geen starter en pleegvolk, maar een moerloos gemaakt sterk hoofdvolk voor de beide functies. Een van de voordelen van

deze methode is dat tussentijds ook varroabestrijding kan worden toegepast. Als alternatief behandelde Ben Som de Cerff nog het maken van verzamelbroedafleggers, dat eveneens leidt tot sterke hoofdvolken. Verder is de te volgen methode identiek aan bovenstaande.

Wim van den Oord - Hoe gaat een vereniging aan de slag met zachtvaardige bijen?

De vereniging Sint Ambrosius Oirschot/De Beerzen met zo'n 80 leden is geografisch opgesplitst in resp. Buckfast-imkers en Carnica-imkers. Wim van den Oord berichtte over ervaringen met overlarfprojecten over de afgelopen jaren. Ondanks instructie was er uiteindelijk een geringe opbrengst, met veel mislukkingen. Daarom gaf hij een aantal verbeterpunten om in de toekomst tot een betere resultaten te komen. ●

Goed geschoten

Hoe vervoer je een broedkamer op de fiets? De oplossing van imker Martin Kroon. Foto Ina Ruijter.